Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 21. dubna 2016 [1]

**Věc C-221/15**

**Openbaar Ministerie**
**proti**
**Etablissements Fr. Colruyt NV**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu, Belgie)]

„Směrnice 2011/64/EU — Spotřební daně z tabákových výrobků — Maloobchodní cena tabákových výrobků — Daňový kolek — Minimální ceny — Volný pohyb zboží — Množstevní omezení — Článek 101 SFEU“

1. Čtyři desetiletí po přijetí první směrnice o harmonizaci spotřebních daní z tabákových výrobků [2] se může jevit překvapivým, že ustanovení nejnovější směrnice v této oblasti [3] stále vyžadují výklad ze strany Soudního dvora.

2. Nicméně, jak dosvědčují otázky předkládajícího soudu, slučitelnost vnitrostátních opatření upravujících cenu tabákových výrobků na vnitrostátním trhu s právem EU nadále představuje těžkosti a vyžaduje objasnění. Tyto potíže se týkají nejen ustanovení výše zmíněné směrnice, ale také použitelnosti pravidel volného pohybu zboží a volné hospodářské soutěže na tato vnitrostátní opatření.

3. V projednávané věci je Soudní dvůr žádán, aby objasnil, zda takový vnitrostátní právní předpis, jako je zákon dotčený v původním řízení, je slučitelný s čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64/EU, článkem 34 SFEU a článkem 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU.

## I – Právní rámec

### A – *Směrnice 2011/64/EU*

4. Směrnice 2011/64 je kodifikací tří předchozích směrnic týkajících se zdanění tabákových výrobků [4].

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Touto směrnicí byla směrnice Rady 72/464/EHS ze dne 19. prosince 1972 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků (Úř. věst. L 303, str. 1).

3 — Směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků (dále jen „směrnice 2011/64“) (Úř. věst. 2011, L 176, str. 24).

4 — Směrnice Rady 92/79/EHS ze dne 19. října 1992 o sbližování daní z jiných tabákových výrobků než cigaret (Úř. věst. 1992, L 316, str. 8; Zvl. vyd. 03/13, s. 202); směrnice Rady 92/80/EHS ze dne 19. října 1992 o sbližování daní z jiných tabákových výrobků než cigaret (Úř. věst. 1992, L 316, str. 10; Zvl. vyd. 03/13, s. 204) a směrnice Rady 95/59/CE ze dne 27. listopadu 1995 o jiných daních než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků (Úř. věst. 1995, L 291, str. 40; Zvl. vyd. 09/01, s. 283).

5. Body 3, 9 a 10 odůvodnění směrnice 2011/64 stanoví:

„(3) Jedním z cílů Smlouvy o Evropské unii je zachovat hospodářskou unii, jejíž vlastnosti se podobají vlastnostem vnitřního trhu, v jehož rámci existuje poctivá hospodářská soutěž. Pokud se jedná o tabákové výrobky, je předpokladem dosažení tohoto cíle, že v členských zemích nebudou daně ovlivňující spotřebu výrobků tohoto odvětví narušovat podmínky hospodářské soutěže a nebudou omezovat jejich volný pohyb v Unii.

[…]

(9) Pokud se jedná o spotřební daně, musí mít zejména harmonizace jejich struktury za následek takový stav, kdy hospodářská soutěž různých kategorií tabákových výrobků náležejících k téže skupině nebude narušována důsledky zdaňování, a následně otevření vnitrostátních trhů členských zemí.

(10) Zásadní potřeba hospodářské soutěže vyžaduje systém volné tvorby cen pro všechny skupiny tabákových výrobků.“

6. Podle článku 1 směrnice 2011/64 tento nástroj stanovuje obecné zásady harmonizace struktury a sazeb spotřební daně, kterou členské státy uvalují na tabákové výrobky.

7. Článek 15 odst. 1 směrnice 2011/64 stanoví:

„Výrobci, popřípadě jejich zástupci nebo zmocněnci v Unii, a dovozci tabáku z třetích zemí mají právo určit nejvyšší maloobchodní prodejní cenu každého svého výrobku pro každou členskou zemi, ve kterých jsou příslušné výrobky určeny k propuštění ke spotřebě.

Ustanovení prvního pododstavce však nemůže být překážkou použití vnitrostátních předpisů o kontrole cenové hladiny nebo dodržování stanovených cen, jsou-li v souladu s přepisy Unie.“

B – *Belgické právo*

8. Článek 7 odst. 2a bod 1 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere producten (zákon ze dne 24. ledna 1977 o ochraně zdraví spotřebitele ve vztahu k potravinářským a jiným výrobkům[5], dále jen „dotčený zákon“) stanoví následující:

„Tabák a tabákové a obdobné výrobky, označované dále společně jako tabákové výrobky, nesmí být předmětem reklamy ani prostředkem sponzoringu.

Za reklamu nebo sponzoring se považuje jakákoliv komunikace nebo krok, které mají přímo nebo nepřímo podporovat prodej, bez ohledu na místo, způsob nebo použité techniky.“

## II – Skutkový základ sporu, původní řízení a položené otázky

9. Etablissements Fr. Colruyt NV (dále jen „Colruyt“) provozuje v Belgii několik supermarketů.

5 — *Moniteur belge*, 8. dubna 1977, s. 4501.

10. Dle předkládajícího soudu Colruyt prodávala různé tabákové výrobky za jednotkovou cenu nižší, než byla cena uvedená na daňovém kolku nalepeném výrobcem nebo dovozcem, když uplatňovala dočasnou plošnou slevu i množstevní slevu na některé tabákové výrobky a nabízela plošnou slevu členům mládežnických hnutí. Openbaar Ministerie (státní zastupitelství) mělo za to, že tímto způsobem Colruyt porušila zákon mimo jiné tím, že prodej tabákových výrobků za cenu nižší než uvedenou na daňovém kolku představuje krok přímo či nepřímo podporující prodej těchto výrobků.

11. Poté, co correctionele rechtbank te Brussel (soud rozhodující v trestních věcech v Bruselu) konstatoval soudně trestný čin, věc pokračovala odvoláním podaným k hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu).

12. Před tímto soudem Colruyt uvedla, že zákaz používání nižších cen, než jaké jsou uvedeny na daňovém kolku, je neslučitelný s unijním právem, jmenovitě s čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64, článkem 34 SFEU a článkem 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU.

13. S ohledem na pochybnosti o výkladu těchto ustanovení se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„(1) Vylučuje čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64/EU, ať už ve spojení s články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, či nikoliv, vnitrostátní opatření, které ukládá maloobchodníkům dodržovat minimální ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny pro tabákové výrobky, která by byla nižší než cena, kterou stanovil výrobce/dovozce na daňovém kolku?

(2) Vylučuje článek 34 SFEU vnitrostátní opatření, které ukládá maloobchodníkům dodržovat minimální ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny pro tabákové výrobky, která by byla nižší než cena, kterou stanovil výrobce/dovozce na daňovém kolku?

(3) Vylučuje článek 4 odst. 3 [SEU] [6] ve spojení s článkem 101 SFEU vnitrostátní opatření, které ukládá maloobchodníkům dodržovat minimální ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny pro tabákové výrobky, která by byla nižší než cena, kterou stanovil výrobce/dovozce na daňovém kolku?“

14. Písemná vyjádření předložily Colruyt, belgická, francouzská a portugalská vláda a Komise. Colruyt, belgická a francouzská vláda a Komise přednesly svá ústní vyjádření na jednání konaném dne 17. února 2016.

## III – Analýza

### A – *Přípustnost*

15. Belgická a francouzská vláda zpochybňují přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ze dvou důvodů: na straně jedné otázky týkající se ustanovení unijního práva nejsou ve sporu v původním řízení relevantní a na straně druhé hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu) neposkytl dostatečné informace o právním a faktickém kontextu sporu v původním řízení.

16. Tyto argumenty mne nepřesvědčily.

6 — Hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu) odkazuje na čl. 4 odst. 3 SFEU, čemuž rozumím tak, že se jedná jednoduše o překlep, neboť toto ustanovení není pro přezkoumávanou otázku relevantní.

17. Zaprvé nevěřím, že ustanovení unijního práva, na která odkazuje hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu), mohou být považována za irelevantní pro spor v původním řízení. Uvedený soud se snaží zjistit, zda vnitrostátní ustanovení, které Colruyt údajně porušila, je v souladu s unijním právem. Je zřejmé, že pokud by takové ustanovení nebylo s unijním právem v souladu, Colruyt by nemohl být uložen žádný trestní postih za jeho porušení. Musím v této souvislosti zdůraznit, že vnitrostátní ustanovení trestního práva, která ukládají tresty za jednání povolená či vyžadovaná pravidly unijního práva nebo která by zbavovala tato pravidla jejich užitečného účinku, jsou neslučitelná se Smlouvou [7], a tudíž by k nim neměl vnitrostátní soud přihlížet [8].

18. Zadruhé, i když je pravda, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce může být popsána jako stručná, mám za to, že uvedené informace jsou dostatečné k odpovědi na položené otázky. Tato žádost je proto v souladu s článkem 94 jednacího řádu Soudního dvora.

19. Ve světle výše uvedeného proto není námitka nepřípustnosti opodstatněná.

## B – *První otázka*

20. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64 vylučuje vnitrostátní opatření, které zakazuje maloobchodníkům prodávat tabákové výrobky za cenu nižší, než je cena stanovená na daňovém kolku nalepeném výrobcem nebo dovozcem.

21. Na úvod bych začal připomenutím, že směrnice 2011/64, stejně jako její předchůdkyně, napomáhá zajistit fungování vnitřního trhu a podporovat zdravou hospodářskou soutěž harmonizováním systémů členských států týkajících se spotřebních daní z tabákových výrobků. Bod 3 odůvodnění směrnice 2011/64 stanoví, že těchto cílů má být dosaženo zajištěním, aby daně ovlivňující spotřebu tabákových výrobků nenarušovaly podmínky hospodářské soutěže a neomezovaly volný pohyb těchto výrobků v Unii.

22. Po tomto úvodu bych nyní zkoumal slučitelnost dotčeného zákona ve světle ustanovení čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64.

### 1. Článek 15 odst. 1 první pododstavec směrnice 2011/64

23. Článek 15 odst. 1 první pododstavec směrnice 2011/64 požaduje po členských státech, aby ponechaly určení nejvyšší maloobchodní prodejní ceny tabákových výrobků na výrobci nebo dovozci. Tím je zajištěno, že výrobci a dovozci jsou schopni cenově soutěžit, a současně je zaručeno, že stanovení daňové sazby proporční spotřební daně podléhá stejným pravidlům ve všech členských státech [9].

24. Zdá se mi, že dotčený zákon nepředstavuje žádné těžkosti ve vztahu k tomuto ustanovení. To jednoduše brání maloobchodníkům prodávat tabákové výrobky za cenu nižší, než za cenu uvedenou na daňovém kolku. Důležité je, že cena uvedená na daňovém kolku má být i nadále volně určována výrobci nebo dovozci, kteří mají nadále možnost využívat jakoukoliv konkurenční výhodu oproti svým konkurentům. Z toho důvodu není dotčený zákon v rozporu s právem výrobců nebo dovozců svobodně stanovovat jejich nejvyšší maloobchodní prodejní cenu.

7 — Viz zejména rozsudky ze dne 19. března 2002, Komise v. Itálie, C-224/00, EU:C:2002:185, a ze dne 6. března 2007, Placanica a další, C-338/04, C-359/04 a C-360/04, EU:C:2007:133.

8 — Viz rozsudky ze dne 28. dubna 2001, El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, bod 55, a ze dne 29. února 1996, Skanavi a Chryssanthakopoulos, C-193/94, EU:C:1996:70, bod 17.

9 — Viz rozsudky ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 36, a ze dne 19. října 2000, Komise v. Řecko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 20.

25. Co se týče maloobchodníků, směrnice 2011/64 se o nich jednoduše nezmiňuje, natož aby jim poskytovala obdobné právo svobodně určovat ceny. Doplnil bych, že toto opomenutí lze vysvětlit cílem směrnice, která – jak již bylo vysvětleno – si klade za cíl harmonizovat spotřební daně, a v důsledku toho má dovozcům a výrobcům tabákových výrobků zajistit rovnocenné podmínky přístupu na trh.

26. Toto posouzení se zdá být potvrzeno rozsudkem vydaným ve věci GB-INNO-BM. Vnitrostátní opatření bylo totiž v této věci téměř totožné s dotčeným zákonem a bylo zkoumáno ve světle čl. 5 odst. 1 směrnice 72/464, tedy předchůdce čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64. Ve svém rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že vnitrostátní ustanovení, kterým je pro prodej dovážených nebo domácích tabákových výrobků spotřebiteli uložena určitá prodejní cena, a sice cena uvedená na daňovém kolku, není zakázáno za předpokladu, že tato cena (tzn. cena uvedená na daňovém kolku) je svobodně určena výrobcem nebo dovozcem [10].

27. Nicméně od rozsudku ve věci GB-INNO-BM byla směrnice o spotřebních daních z tabákových výrobků přepracována a kodifikována a její výklad byl objasněn bohatou judikaturou. Tato judikatura se zabývala zejména problematikou vnitrostátních opatření stanovujících nejnižší ceny, které zase omezily možnost výrobců nebo dovozců svobodně stanovit ceny nejvyšší. Vzhledem k tomu, že dotčený zákon *de facto* vede k tomu, že nejvyšší a nejnižší maloobchodní ceny jsou představovány jednou stejnou cenou, považuji za užitečné a potřebné přezkoumat tento zákon ve světle tohoto novějšího vývoje nejnižších cen.

28. Ve věci Komise v. Řecko bylo opatření, na jehož základě byla stanovena nejnižší maloobchodní cena pro tabákové výrobky ministerskou vyhláškou, shledáno v rozporu s článkem 9 směrnice 95/59 (jiný předchůdce čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64). Soudní dvůr konstatoval, že stanovení nejnižší ceny ministerskou vyhláškou nevyhnutelně omezilo svobodu výrobců a dovozců stanovit jejich ceny, jelikož nesměli své nejvyšší maloobchodní ceny stanovit pod povinným minimem [11].

29. Následně ve věci Komise v. Francie opatření, kterým bylo zakázáno, aby nejnižší maloobchodní cena tabákových výrobků byla nižší než 95 % průměrné ceny tabákových výrobků na trhu, bylo také shledáno rozporným s článkem 9 směrnice 95/59, protože mělo za následek eliminaci cenové soutěže mezi výrobci a dovozci [12].

30. V obou případech mělo vnitrostátní opatření za následek omezení svobody výrobců a dovozců stanovit jejich ceny za normálních podmínek hospodářské soutěže. Nejnižší cena, pevně stanovená jednostranně vnitrostátními orgány nebo odkazem na cenový průměr, totiž nevyhnutelně brání výrobcům volně stanovit svobodně jejich nejvyšší maloobchodní cenu: nejvyšší cena nemůže být nikdy nižší než povinné minimum.

31. Výše citovaná judikatura mne vede k závěru, že opatření stanovující nejnižší ceny jsou zakázány pouze v případě, že mají vliv na svobodu výrobce nebo dovozce stanovit nejvyšší ceny, a v důsledku toho narušují jakoukoliv potenciální konkurenční výhodu výrobců nebo dovozců vůči jejich konkurentům.

32. Dotčený zákon ponechává výrobcům a dovozcům možnost volně stanovit jejich nejvyšší maloobchodní ceny a neovlivňuje jejich schopnost konkurovat cenou. Z těchto důvodů se domnívám, že čl. 15 odst. 1 první pododstavec směrnice 2011/64 nevylučuje takové opatření, jakým je dotčený zákon, který zakazuje maloobchodníkům prodej tabákových výrobků za cenu nižší, než je cena stanovená výrobci nebo dovozci na daňovém kolku.

10 — Viz rozsudek ze dne 16. listopadu 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, bod 64.

11 — Viz rozsudek ze dne 19. října 2000, Komise v. Řecko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 21.

12 — Viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 41.

2. Článek 15 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 2011/64

33. Bez ohledu na tento závěr je třeba uvést, že čl. 15 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 2011/64 stanoví, že zásada stanovená v prvním pododstavci nebrání použití „vnitrostátních předpisů o kontrole cenové hladiny nebo dodržování stanovených cen, jsou-li v souladu s přepisy Unie“.

34. Jak upřesňuje znění tohoto ustanovení, druhý pododstavec zakládá výjimku z pravidla obsaženého v prvním pododstavci. Dle druhého pododstavce jsou v podstatě členské státy oprávněny – za určitých podmínek – zavést nebo zachovat určitá vnitrostátní opatření, která mohou mít dopad na schopnost výrobců a dovozců volně stanovit nejvyšší ceny tabákových výrobků.

35. V zásadě, jelikož jsem dospěl k závěru, že dotčený zákon není neslučitelný s čl. 15 odst. 1 prvním pododstavcem směrnice 2011/64, nemělo by být nutné zkoumat tento zákon z pohledu druhého pododstavce téhož ustanovení. Důvod je zřejmý: jelikož dotčený zákon neporušuje zásadu stanovenou v prvním pododstavci, nemá smysl zkoumat, zda se může uplatnit výjimka z této zásady.

36. Nicméně vzhledem k tomu, že strany tuto otázku hojně diskutovaly, a jen pro úplnost, vysvětlím, proč jsem toho názoru, že dotčený zákon do působnosti čl. 15 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 2011/64 nespadá.

37. Toto ustanovení se týká dvou kategorií vnitrostátních opatření: těch, které se týkají kontroly cenové hladiny, a těch, které se týkají dodržování stanovených cen.

38. Pokud jde o první kategorii, dle ustálené judikatury se výraz „kontrola cenové hladiny“ vztahuje *pouze* na vnitrostátní právní předpisy obecné povahy určené k omezení růstu cen [13]. Tento výraz zahrnuje hlavně obecná opatření zaměřená na omezení cenové inflace [14].

39. Pokud jde o druhou kategorii (dodržování stanovených cen), zdá se, že ji Soudní dvůr vyložil velmi restriktivně. Ve věci GB-INNO-BM Soudní dvůr konstatoval, že dotčené ustanovení umožnilo členským státům stanovit prodejní cenu pouze za podmínky, že *tato cena byla svobodně určena výrobcem nebo dovozcem* [15].

40. Následně ve věci Komise v. Francie se jednalo o to, zda vnitrostátní opatření stanovující nejnižší maloobchodní cenu pro tabákové výrobky na 95 % průměrné ceny těchto výrobků na trhu může být považováno za opatření k „dodržování stanovených cen“ ve smyslu čl. 15 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 2011/64. Soudní dvůr tuto možnost jednoznačně odmítl, neboť francouzský systém nezajistil, aby stanovená nejnižší cena nezhoršovala potenciální konkurenční výhodu výrobců nebo dovozců. Jelikož zasahoval do svobody výrobců a dovozců stanovit jejich nejvyšší maloobchodní cenu, zaručené ustanovením čl. 15 odst. 1 prvního pododstavce, nemůže systém stanovující nejnižší cenu těžit z výjimky stanovené ve druhém pododstavci téhož ustanovení [16]. V jiných rozsudcích Soudní dvůr v podstatě sledoval stejný přístup, vylučujíc možnost, aby právní předpisy členského státu týkající se stanovování cen tabákových výrobků mohly být považovány za opatření týkající se dodržování stanovených cen ve smyslu čl. 15 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 2011/64 [17].

13 — Viz rozsudky ze dne 21. června 1983, Komise v. Francie, 90/82, EU:C:1983:169, bod 22, a ze dne 19. října 2000, Komise v. Řecko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 25.

14 — Viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43 a citovaná judikatura.

15 — Viz rozsudek ze dne 16. listopadu 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185, bod 64.

16 — Viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, body 41 až 44.

17 — Viz rozsudky ze dne 4. března 2010, Komise v. Rakousko, C-198/08, EU:C:2010:112, bod 30, a ze dne 4. března 2010, Komise v. Irsko, C-221/08, EU:C:2010:113, bod 41.

41. Soudní dvůr totiž ve své judikatuře vymezil pojem „dodržování stanovených cen“ jako „odkazování na cenu, která, jakmile byla stanovena výrobcem nebo dovozcem a schválena veřejným orgánem, je uložena jako nejvyšší cena a musí být jako taková dodržována ve všech fázích distribučního řetězce, až po prodej spotřebiteli“ [18].

42. Tato judikatura mne vede k závěru, že pokud jde o opatření na dodržování stanovených cen, čl. 15 odst. 1 druhý pododstavec již neobsahuje – pokud vůbec někdy obsahoval – výjimku z práva výrobců nebo dovozců svobodně stanovit ceny. Jedná se spíše o pouhou připomínku toho, co již vyplývá ze směrnice jako takové, a sice že členské státy mají právo zavést opatření, která mají zajistit dodržování nejvyšší maloobchodní ceny stanovené výrobcem nebo dovozcem, a to až do finálního prodeje spotřebiteli [19]. Tato možnost zaručuje, že integrita systému spotřebních daní není ohrožována překračováním stanovených cen [20].

43. V tomto kontextu podotýkám, že dotčené právní předpisy nejsou opatřením zaměřeným na omezení inflace ani opatřením k zajištění integrity systému spotřebních daní. Proto se mi zdá, že dotčený zákon v žádném případě nespadá do působnosti čl. 15 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 2011/64.

### 3. Články 20 a 21 Listiny základních práv

44. Konečně předkládající soud také požádal Soudní dvůr o výklad čl. 15 odst. 1 směrnice 2011/64 ve světle článků 20 („Rovnost před zákonem“) a 21 („Zákaz diskriminace“) Listiny základních práv.

45. Nicméně předkládající soud nevysvětlil, proč se domnívá, že tato ustanovení mohou být v této věci relevantní. A kromě toho nechápu, jak může být dotčený zákon považován za zacházející se srovnatelnými situacemi odlišně nebo jako zavádějící diskriminaci na základě mj. pohlaví, rasy a náboženského nebo politického přesvědčení.

46. Přezkum článků 20 a 21 Listiny proto nemění výsledek mého posouzení.

47. Závěrem čl. 15 odst. 1 směrnice nevylučuje vnitrostátní opatření, které požaduje po maloobchodnících dodržovat minimální ceny tím, že jim zakazuje prodávat tabákové výrobky za cenu nižší, než která je stanovena na daňovém kolku, pokud toto opatření ponechává výrobci nebo dovozci možnost, aby cenu stanovenou na daňovém kolku volně určili.

## C – *Druhá otázka*

48. Druhou otázkou se předkládající soud ptá, zda článek 34 SFEU brání vnitrostátnímu opatření, které požaduje po maloobchodnících dodržovat nejnižší ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny pro tabákové výrobky, která by byla nižší než cena stanovená na daňovém kolku výrobcem nebo dovozcem.

18 — Viz rozsudek ze dne 7. května 1991, Komise v. Belgie, C-287/89, EU:C:1991:188, bod 13 a citovaná judikatura.

19 — Viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43 a citovaná judikatura.

20 — Viz rozsudky ze dne 4. března 2010, Komise v. Francie, C-197/08, EU:C:2010:111, bod 43, a ze dne 19. října 2000, Komise v. Řecko, C-216/98, EU:C:2000:571, bod 26.

49. Na začátku bych chtěl nejprve zdůraznit, že předkládající soud omezuje svou otázku na zákaz cenové propagace tabákových výrobků. Zatímco stejné vnitrostátní právní předpisy, zdá se, zakazují také reklamu a jiné formy propagace, tyto aspekty právní úpravy nejsou předmětem otázky předkládajícího soudu, a proto je nebudu zkoumat [21].

50. Článek 34 SFEU zakazuje množstevní omezení dovozu nebo opatření s rovnocenným účinkem. Podle ustálené judikatury veškeré obchodní právní úpravy členských států, které by mohly přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně narušit obchod uvnitř Unie, je třeba pro účely tohoto ustanovení Smlouvy považovat za opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením [22].

51. Nicméně v duchu judikatury vzešlé z rozsudku Keck a Mithouard Soudní dvůr rozhodl, že použití vnitrostátních právních předpisů, které omezují či zakazují některé způsoby prodeje, na výrobky z jiných členských států nezakládá takové omezení, pokud jsou tyto předpisy použitelné na všechny dotčené subjekty provozující činnost na území daného členského státu a postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských výrobků i výrobků pocházejících z jiných členských států na trh. Za předpokladu, že jsou tyto podmínky splněny, použití těchto pravidel pro prodej výrobků z jiného členského státu, splňující požadavky stanovené tímto státem, není takové povahy, aby bránilo jejich přístupu na trh nebo tento přístup ztížilo víc, než ztěžuje přístup na trh tuzemským výrobkům [23].

52. V tomto kontextu se domnívám, že předmětný aspekt dotčeného zákona, který v podstatě zakazuje prodej tabákových výrobků za cenu nižší, než je cena volně stanovená výrobcem nebo dovozcem, by měl být považován za „způsob prodeje“ ve smyslu judikátu Keck a Mithouard.

53. Pravidla stanovená těmito právními předpisy totiž neovlivňují vlastnosti tabákových výrobků, které musí mít pro uvedení na trh v Belgii, ale pouze způsob, jakým mohou být prodávány [24].

54. Proto je nutno přezkoumat, zda se dotčený zákon uplatní na všechny příslušné obchodníky působící v rámci vnitrostátního území a zda postihuje stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských výrobků na trh stejně jako výrobků z jiných členských států.

55. Zaprvé je nesporné, že dotčený zákon se použije bez rozdílu na všechny tabákové výrobky, ať už vyráběné v tuzemsku, nebo do Belgie dovážené. Tato právní úprava, zdá se, nepřináší žádnou dodatečnou zátěž na dovážené výrobky ani nečiní jejich přístup na belgický trh těžším, protože výrobci nebo dovozci z jiných členských států (jakož i ze třetích zemí) mají nadále plnou svobodu stanovit cenu svých výrobků, jak uznají za vhodné, a jsou tedy schopni soutěžit s tuzemskými výrobci za rovných podmínek.

56. Zadruhé, ačkoliv je možnost maloobchodníků stanovit ceny tabákových výrobků značně omezena, není zcela vyloučena. Ve skutečnosti, alespoň teoreticky, maloobchodníkům (zvláště těm významným) nic nebrání vyjednávat s výrobci nebo dovozci (včetně paralelních dovozců) o stanovení nižší ceny výrobků, než je obvykle praktikována [25]. Za předpokladu, že výrobce nebo dovozce souhlasí s uvedením nižší ceny na daňový kolek, prodej tabákových výrobků za tuto nižší cenu je, a měl by být, přípustný.

21 — Já bych jen poznamenal, že reklama tabákových výrobků je předmětem unijních právních předpisů, zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/33/ES ze dne 26. května 2003 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky (Úř. věst. 2003, L 152, s. 16; Zvl. vyd. 15/07, s. 460), která zakazuje přeshraniční reklamu tabákových výrobků.

22 — Viz rozsudek ze dne 11. července 1974, Dassonville, 8/74, EU:C:1974:82, bod 5.

23 — Viz rozsudek ze dne 24. listopadu 1993, Keck a Mithouard, C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905, body 16 a 17. Viz také rozsudek ze dne 10. února 2009, Komise v. Itálie, C-110/05, EU:C:2009:66, bod 36.

24 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2009, Fachverband der Buch- und Medienwirtschaft, C-531/07, EU:C:2009:276, bod 20.

25 — V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 7. května 1991, Komise v. Belgie, C-287/89, EU:C:1991:188, a ze dne 14. července 1988, Komise v. Belgie, 298/86, EU:C:1988:404.

57. Ve světle výše uvedených úvah spadá dotčený zákon pod pojem „způsob prodeje“, tak jak definován v rozsudku Keck a Mithouard, a jelikož zachází, právně i fakticky, s tuzemskými tabákovými výrobky stejně jako s dováženými, nespadá pod zákaz uvedený v článku 34 SFEU.

58. Odpověď na druhou otázku by tedy měla být taková, že článek 34 SFEU nebrání vnitrostátnímu opatření, které požaduje po maloobchodnících dodržovat nejnižší ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny tabákových výrobků, která by byla nižší než cena stanovená na daňovém kolku výrobcem nebo dovozcem.

D – *Třetí otázka*

59. Podstatou třetí a poslední otázky vnitrostátního soudu je, zda článek 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU vylučuje takovou vnitrostátní právní úpravu, jako je dotčená právní úprava.

60. Je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se sice články 101 a 102 SFEU týkají výhradně chování podniků a nevztahují se na právní a správní předpisy přijaté členskými státy, tato ustanovení ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU nicméně ukládají členským státům povinnost nepřijímat nebo neponechávat v platnosti opatření, byť legislativní nebo správní povahy, která mohou narušit užitečný účinek pravidel hospodářské soutěže vztahujících se na podniky [26].

61. Soudní dvůr zejména rozhodl, že čl. 4 odst. 3 SEU a článek 101 SFEU jsou porušeny tehdy, jestliže členský stát nařídí nebo podpoří uzavírání kartelových dohod, rozhodnutí nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s článkem 101 SFEU nebo posílí účinky takových dohod anebo zbaví svá vlastní pravidla charakteru závazných právních předpisů tím, že přenese odpovědnost za přijetí rozhodnutí hospodářského významu na soukromé hospodářské subjekty [27].

62. V projednávané věci nic nenasvědčuje tomu, že by situace v původním řízení mohla spadat do jednoho z těchto tří typů okolností.

63. Zaprvé dotčený zákon neukládá nebo nepodporuje přijetí dohod v rozporu s článkem 101 SFEU. Pokud je totiž nejnižší cena uložena jednostranně veřejnými orgány nebo automatickým uplatněním právní normy, neexistuje důvod k závěru, že takový zákon, který je dotčený v původním řízení, nutí dovozce, výrobce nebo maloobchodníky uzavírat dohody v rozporu s hospodářskou soutěží [28]. To platí tím spíše, když vnitrostátní právní úprava je dostatečná sama o sobě a nevyžaduje ke svému uplatnění prováděcí dohody [29].

64. Zadruhé předkládající soud nijak nenaznačuje, že by při přijetí dotčeného zákona existovaly kartelové dohody v rozporu s článkem 101 SFEU nebo že by vstoupily v platnost po jeho přijetí.

65. A konečně v informacích poskytnutých předkládajícím soudem nenacházím nic, co by naznačovalo, že došlo k přenesení pravomoci belgických úřadů na soukromé hospodářské subjekty.

66. Z výše uvedených úvah vyplývá, že článek 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU nebrání takovému vnitrostátnímu zákonu, jako je dotčený zákon.

26 — Mezi mnohými viz rozsudky ze dne 16. listopadu 1977, GB-Inno-BM, 13/77, EU:C:1977:185 bod 31; ze dne 5. prosince 2006, Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, EU:C:2006:758, bod 46, a ze dne 4. září 2014, API a další, C-184/13 až C-187/13, C-194/13, C-195/13 a C-208/13, EU:C:2014:2147, bod 28.

27 — Viz zejména rozsudky ze dne 5. října 1995, Centro Servizi Spediporto, C-96/94, EU:C:1995:308, bod 21; ze dne 19. února 2002, Arduino, C-35/99, EU:C:2002:97 bod 35; ze dne 5. prosince 2006, Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, EU:C:2006:758, bod 47, a ze dne 4. září 2014, API a další, C-184/13 až C-187/13, C-194/13, C-195/13 a C-208/13, EU:C:2014:2147, bod 29.

28 — Viz rozsudek ze dne 29. ledna 1985, Cullet a Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers, 231/83, EU:C:1985:29, bod 17.

29 — Viz rozsudky ze dne 17. listopadu 1993, Meng, C-2/91, EU:C:1993:885, bod 15, a ze dne 17. listopadu 1993, Ohra Schadeverzekeringen, C-245/91, EU:C:1993:887, bod 11.

## IV – Závěry

67. Ve světle výše uvedeného navrhuji, aby Soudní dvůr na otázky položené hof van beroep te Brussel (odvolací soud v Bruselu) odpověděl následovně:

„Článek 15 odst. 1 směrnice Rady 2011/64/EU ze dne 21. června 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků, článek 34 SFEU a článek 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU nebrání vnitrostátnímu opatření zakazujícímu cenové propagace tabákových výrobků, které ukládá maloobchodníkům dodržovat minimální ceny prostřednictvím zákazu uplatňování ceny pro tabákové výrobky, která by byla nižší než cena, kterou stanovil výrobce nebo dovozce na daňovém kolku.“